

К ним можно отнести активность участия адвокатов на стадии досудебного расследования и в суде, полнота и целенаправленность использования адвокатами прав на всех стадиях разбирательства по делу, соотношение заявленных адвокатами и удовлетворенных следователем и судом ходатайств и другие.

Приведенная система количественных и качественных показателей характеризует деятельность адвокатов в наиболее частных проявлениях, обладает определенностью и четкостью, дает правильное и относительно полное представление о результатах их деятельности.

Несмотря на различные подходы, все они имеют право на существование. На мой взгляд, именно в совокупности эти критерии эффективности дадут возможность каждому адвокату, а также адвокатуре в целом, быть действительно наиболее эффективным элементом правозащитной деятельности Украины.

Я считаю, что адвокатура не может быть эффективной без поддержки и участия государства, именно оно дает базу для деятельности адвокатов, предоставляя все возможности для обучения адвокатов и повышения их квалификации, однако не менее важной является непосредственная деятельность каждого отдельного адвоката. Адвокат должен всячески участвовать и помогать лицу на всех стадиях рассмотрения дела, уметь грамотно и квалифицировано защитить его права в случае необходимости, или же помочь лицу восстановить его нарушенные права, если нарушение уже было осуществлено. В эффективности его деятельности имеют значение как его моральные качества, так и качественно-количественные показатели его деятельности.

Соответственно, можно сказать, что в нынешнее время адвокатура является достаточно эффективным элементом правозащитной функции, однако совершенствование адвокатуры только улучшит ее деятельность, что несомненно принесет положительные результаты для государства в целом.

Криворука Я.В.

*студентка 5-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ В АДВОКАТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

На сьогодні в Україні актуальним питанням забезпечення якісного та професійного становлення інституту адвокатури залишається проблема забезпечення принципу конфіденційності адвокатської діяльності, межі його реалізації та гарантії.

Проблемні питання конфіденційності адвокатської діяльності були предметом розгляду вітчизняних і зарубіжних вчених та юристів-практиків, зокрема, Т.В. Варфоломеевої, А.П. Задніпровського, І.Ю. Гловацького, С.В. Гончаренка, О.Л. Жуковської, С.М. Логінової, О.С. Горбунова, М.Ю. Барщевського, П.Є. Короткової, М. Молло, А.Ф. Коні, Ю.В. Пилипенка, А.М. Пшукова, А.Л. Ципкіна та ін..

Відповідно до ч.1 ст.4 Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» адвокатура України здійснює свою діяльність за принципами: верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів.

Принцип конфіденційності - один з найважливіших принципів, який має визначальний вплив на здійснення адвокатської професії, на стосунки між клієнтом і адвокатом та адвоката з іншими як фізичними, так і юридичними особами. Специфічність стосунків, що виникають у процесі подання адвокатом правової допомоги, здійснення захисту і представництва, покладають на адвоката певні зобов'язання щодо нерозголошення інформації, яка стає йому відомою у зв'язку з виконанням професійної діяльності. Адже особа, яка звертається за правовою допомогою, має бути впевнена у нерозголошенні даних про неї, її близьких родичів, у неї мають бути гарантії збереження таємниці тих розмов, що велися з адвокатом, суті правових консультацій тощо. Втаємничення такої інформації відповідає ст. 63 Конституції України, у якій закладено право особи відмовитися від дачі показань або пояснень щодо себе, членів сім'ї

чи близьких родичів (Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості ВРУ– 1996. – № 30).

Принцип конфіденційності, як один з основних принципів професійної поведінки адвоката, також нормативно регулюється у Правилах адвокатської етики (ст. 9,25,26,43,57 та ін.). При цьому слушно зауважується, що дотримання конфіденційності є необхідною передумовою довірчих відносин між адвокатом і клієнтом, без яких є неможливим належне надання правової допомоги. Зазначається, що дія принципу конфіденційності інформації не обмежена в часі і може бути відмінена тільки особою, зацікавленою в її дотриманні (або спадкоємцями чи правонаступниками) (Правила адвокатської етики від 17 листопада 2012 року // Відомості Верховної Ради. – 2013 р. – №48).

Варто зазначити, що принцип конфіденційності адвокатської діяльності реалізовується через інститут адвокатської таємниці, який має як юридичний, так і етичний характер.

Розголошення відомостей, що складають адвокатську таємницю, заборонено за будь-яких обставин, включаючи незаконні спроби органів дізнання, слідства і суду допитати адвоката про обставини, що складають адвокатську таємницю. Проте, інформація та документи можуть втратити статус адвокатської таємниці за письмовою заявою клієнта (особи, якій відмовлено в укладенні договору про надання правової допомоги) з передбачених Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» підстав. При цьому інформація та документи, що отримані від третіх осіб і містять відомості про них, можуть поширюватися з урахуванням вимог законодавства з питань захисту персональних даних.

Адвокат зобов'язаний забезпечити розуміння і дотримання принципу конфіденційності його помічниками, стажистами та членами технічного персоналу, а також забезпечити такі умови зберігання документів, переданих йому клієнтом, адвокатських дос'є та інших матеріалів, що знаходяться в його розпорядженні і містять конфіденційну інформацію, котрі розумно виключають доступ до них сторонніх осіб.

Слід зауважити, що закріплення принципу конфіденційності потребує його правового захисту. Науковці та юристи-практики виступають за посилення гарантій адвокатської таємниці, що безпосередньо пов'язана з наявністю такого негативного фактору як зростання кількості порушень адвокатської таємниці не тільки зі сторони правоохоронців, але й зі сторони самих адвокатів, про що вказує і відомий адвокат, доктор юридичних наук Т.В. Варфоломєєва (Варфоломєєва Т.В. Впровадження міжнародних правил адвокатської етики в Україні // Вісник Академії адвокатури України. – 2009. – №1 (14). – С.12).

З огляду на вказане, можна констатувати, що в чинному кримінальному законодавстві існує правова прогалина щодо цього. Так, Кримінальний кодекс України передбачає кримінальну відповідальність за розголошення професійної таємниці, зокрема лікарем (ст. 145 КК України), працівником за розголошення комерційної чи банківської таємниці (ст. 232 КК України). Що стосується адвокатської таємниці, то чинне законодавство передбачає, лише дисциплінарну відповідальність у разі порушення самим адвокатом принципу конфіденційності. У той же час ст. 397 КК України хоча і встановлює покарання за вчинення в будь-якій формі перешкод до здійснення правомірної діяльності захисника чи представника особи по наданню правової допомоги або порушення встановлених законом гарантій їх діяльності та професійної таємниці, проте, адвокат не є суб'єктом складу цього злочину. КК України взагалі не передбачає відповідальність адвоката за порушення принципу конфіденційності адвокатської діяльності та розголошення адвокатської таємниці. Тому є незрозумілим, чому суб'єкт (адвокат), який найбільше покликаний захищати адвокатську таємницю, має до неї абсолютний доступ, несе значно меншу відповідальність у порівнянні з іншими суб'єктами вказаних правовідносин (Северин К.М. Принцип конфіденційності адвокатської діяльності / К.М. Северин // Збірник наукових праць з актуальних проблем економічних наук. – 2015. – № 16. – С.95).

Таким чином, з огляду на необхідність комплексного підходу до проблеми забезпечення конфіденційності, вважаю, що ця проблема потребує подальшого дослідження. Оскільки наявна нормативно-правова основа регулювання принципу конфіденційності адвокатської діяльності потребує свого доопрацювання з урахуванням міжнародно-правових норм і посиленням відповідальності за порушення цього принципу.